

PISA-2018: ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ

ЩО ЗНАЮТЬ І ВМІЮТЬ УКРАЇНСЬКІ 15-РІЧНІ УЧНІ

- Результати українських учнів у PISA-2018
- Що є підґрунтям успішності українських учнів?
- Добробут, ставлення до навчання та прагнення 15-річних українців
- Освітнє середовище та ресурсне забезпечення освітнього процесу в Україні

МІЖНАРОДНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ PISA І В ЧОМУ ЙОГО ЦІННІСТЬ

- Міжнародне дослідження якості освіти PISA, яке на початку XXI століття започаткувала Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), є одним із найавторитетніших джерел інформації про середню освіту у світі. Тому станом на 2018 рік у дослідженні беруть участь понад 80 країн / економік світу, а це 2/3 світової економіки.
- PISA проводять раз на три роки (3-річний цикл). Кожного циклу 15-річні підлітки з усього світу проходять тестування з трьох основних обов'язкових предметних галузей, які є критичними для поступу як у навчанні, так і в житті, а саме із читання, математики та природничо-наукових дисциплін, а також із низки додаткових, які країни можуть обирати на свій розсуд. Одна з основних галузей у певному циклі стає провідною. Крім тестів, PISA пропонує цілий спектр анкет – для учнів, керівників закладі освіти, батьків та ін.
- У перших циклах тестування й анкетування в межах PISA проходилося в паперовому форматі, однак із 2012 р. розпочався поступовий перехід до комп'ютерного формату. На сьогодні більшість країн обирають саме цифровий формат.
- Отримані за підсумками участі в PISA результати тестувань дають можливість країнам оцінити рівень знань, умінь і навичок, якими володіють їхні 15-річні підлітки і які відображають те, наскільки молоді громадяни готові до активної участі в суспільному житті. У свою чергу завдяки даним анкетувань є можливість оцінити різні фактори, що відображають стан освітніх систем різних країн у зв'язку з успішністю їхніх учнів.
- Результати, отримані за підсумками PISA, країни використовують для прийняття обґрунтованих політичних рішень у галузі освіти. І, як засвідчує досвід багатьох країн, прийняті на основі даних PISA умотивовані рішення дають можливість суттєво поліпшити стан справ у галузі обов'язкової освіти.

УКРАЇНА В PISA-2018

У 2016 р. Україна вперше долучилася до проєкту PISA, ставши однією з-поміж понад 80 країн / економік-учасниць сьомого 3-річного циклу PISA. Основний етап цього циклу проводився у 2018 р. У цьому циклі наша країна обрала обов'язкові для всіх країн опції тестування із читання, математики та природничо-наукових дисциплін і анкетування учнів, а також вибіркочу опцію – анкетування керівників закладів освіти. Як тестування, так і анкетування проводилося в Україні в паперовому форматі.

Координатором з організації та проведення PISA в Україні став Національний центр PISA, створений на базі Українського центру оцінювання якості освіти як установи, що відповідальна за PISA в Україні.

ВИБІРКА УЧНІВ-УЧАСНИКІВ PISA-2018

У 2018 року в PISA взяли участь 5998 українських учнів із 250 закладів освіти. Ця вибірка учасників репрезентативно за різними параметрами (*стать, тип закладу освіти, тип місцевості*) представила 315 388 п'ятнадцятирічних підлітків України, більшість із яких у цьому віці завершують здобуття базової середньої освіти або починають здобувати повну загальну середню освіту, тобто навчаються в 9–10 класах закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) або на 1 курсі закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗПТО) та закладів вищої освіти I–II рівнів акредитації (ЗВО)¹. Основна сесія тестування й анкетування в межах PISA-2018 проводилася в Україні у квітні-травні 2018 р.

За підсумками основного етапу
Національним центром PISA
було підготовлено
Національний звіт², що
доповнює й розширює дані
кількох частин
Міжнародного звіту³.

Основні результати, зафіксовані в Національному звіті, узагальнено далі.

¹ У цьому матеріалі всіх здобувачів, які навчаються у ЗЗСО, ЗПТО чи ЗВО узагальнено позначено «учні».

² http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

³ http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/PISA2018_Mizhnarodnyj-zvit_ukr.pdf, а також <http://www.oecd.org/pisa/publications/>

ЩО ЗНАЮТЬ І ВМІЮТЬ УКРАЇНСЬКІ 15-РІЧНІ УЧНІ

Результати українських учнів з усіх предметних галузей PISA – читання, математики, природничо-наукових дисциплін – порівнюються із середніми результатами учнів країн ОЕСР та референтних країн⁴.

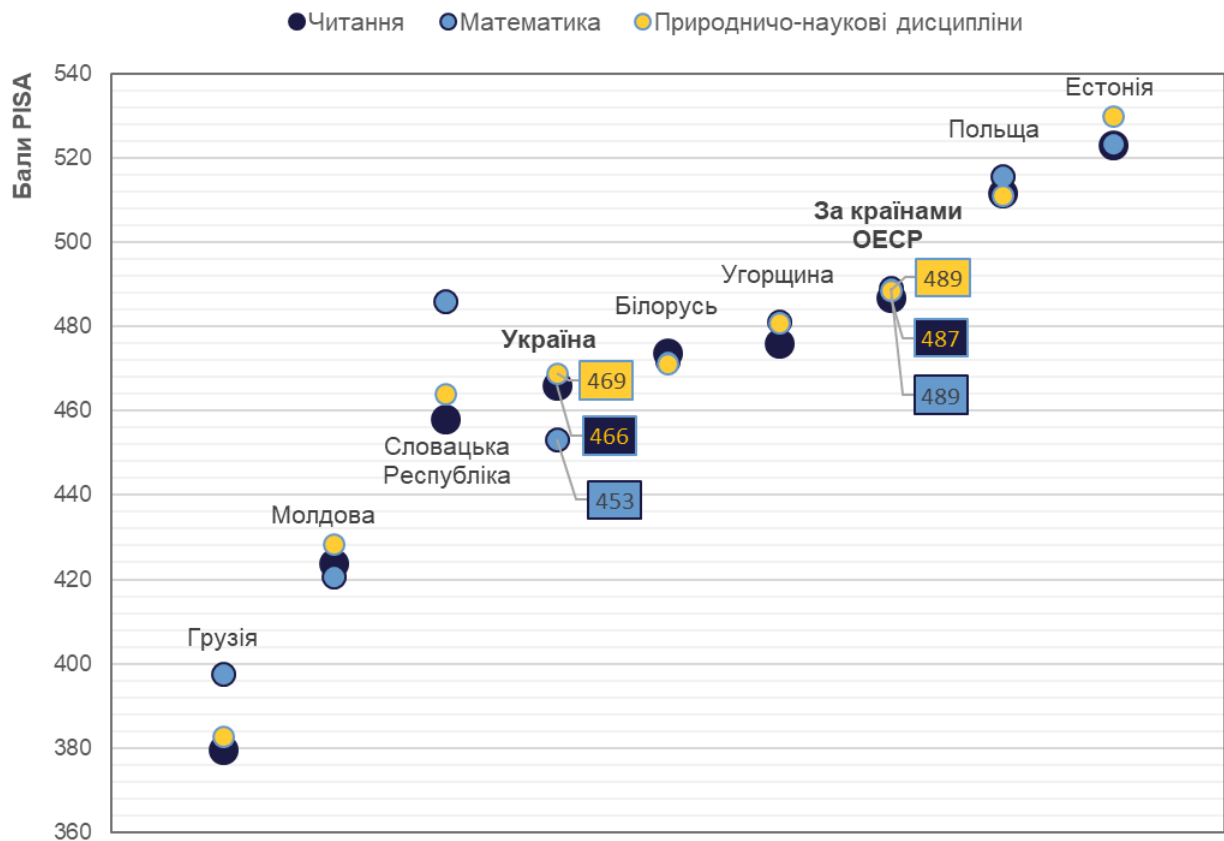

Рисунок 1. Успішність учнів у читанні, математиці та природничо-наукових дисциплінах

Українські учні показали нижчі середні результати із читання, математики та природничо-наукових дисциплін, ніж учні країн ОЕСР, Естонії та Польщі, і вищі, ніж учні Грузії та Молдови. Різниця із читання та природничо-наукових дисциплін між Україною, Білоруссю, Угорщиною та Словацькою Республікою за результатами PISA-2018 не є статистично значущою, але в математиці українські учні менш компетентні, ніж учні цих країн.

⁴Референтні країни — це країни, освітні характеристики й результати успішності учнів яких взято для порівняння з аналогічними параметрами України. Відбір референтних країн здійснено на підставі врахування подібності соціально-економічного стану цих країн із соціально-економічним станом розвитку нашої країни або з огляду на їхню культурну чи історичну спорідненість з Україною. До переліку референтних країн увійшли: Білорусь, Грузія, Естонія, Молдова, Польща, Угорщина та Словацька Республіка.

НАСКІЛЬКИ ДОБРИМИ ЧИТАЧАМИ Є УКРАЇНСЬКІ 15-РІЧНІ ПІДЛІТКИ

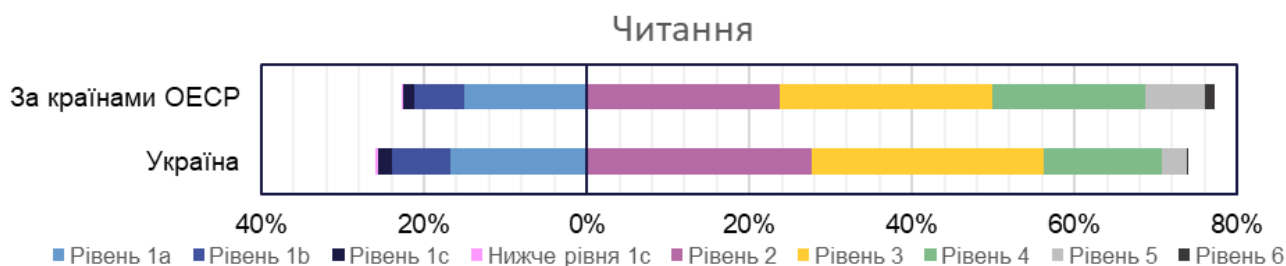

Рисунок 2. Рівні сформованості читацької грамотності учнів в Україні на тлі досягнень їхніх однолітків в країнах ОЕСР

- 74 % українських учнів досягли принаймні рівня 2 або вищих за шкалою PISA із читання (у середньому 77 % учнів досягли рівня 2 або вищих у країнах ОЕСР). Як мінімум, ці учні можуть доволі легко розпізнати основну ідею тексту, робити висновки, урахувавши кілька умов, проводити певні порівняння й зіставлення між інформацією в тексті та інформацією з-поза тексту (із фонових знань). Водночас менше 30 % українських учнів можуть упоратися із завданнями, де потрібно розпізнати спорідненість інформації, наданої в кількох уривках або в кількох частинах тексту, інтегрувати зміст частин тексту, щоб визначити основну ідею його й призначення, зрозуміти контекстний смисл слова або фрази, оцінити формальні особливості тексту. Українські учні відчувають труднощі, коли необхідно знайти потрібну інформацію в тексті, особливо якщо вона розпорошена в різних, часто несусідніх, його частинах. 15-річним підліткам складно критично мислити, розуміти відомі їм категорії в новому контексті, висувати припущення, критично оцінювати тексти.
- Близько 3 % учнів в Україні показали себе в читанні якнайкраще, тобто досягли 5 або 6 рівнів за шкалою PISA із читання (у середньому по країнах ОЕСР таких учнів 9 %). Учні, які досягли цих рівнів, засвідчують сформованість навичок детального аналізу незнайомого тексту, у роботі з яким необхідно висувати припущення в умовах відсутності очевидної інформації, критично мислити й робити передбачення, звертати увагу на деталі й знаходити інформацію, що прямо не наведена в тексті.

НАСКІЛЬКИ ВПЕВНЕНО УКРАЇНСЬКІ 15-РІЧНІ ПІДЛІТКИ ПОЧУВАЮТЬСЯ В ГАЛУЗІ МАТЕМАТИКИ

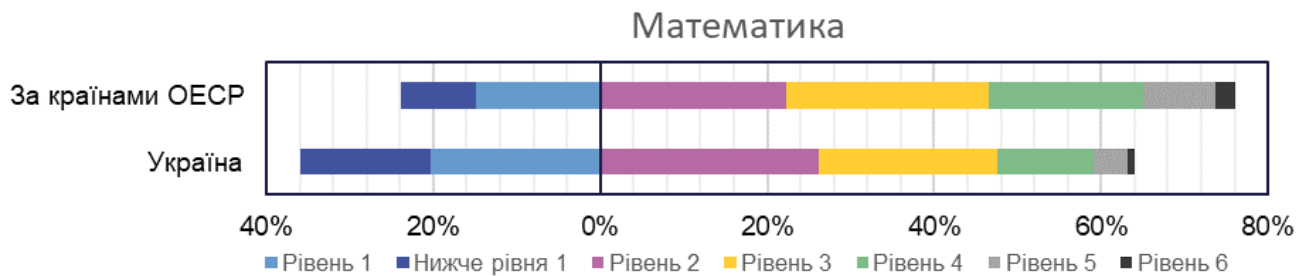

Рисунок 3. Рівні сформованості математичної грамотності учнів в Україні на тлі досягнень їхніх однолітків у країнах ОЕСР

- Близько 64 % учнів України досягли Рівня 2 або вищого за шкалою PISA із математики (у середньому по країнах ОЕСР цих результатів досягають 76 % учнів). Як мінімум, ці учні доволі легко розв'язують ті задачі, що передбачають застосування елементарних алгоритмів, формул або процедур. Вони здатні розв'язувати задачі із цілими числами, можуть відповісти на запитання, що стосуються відомих контекстів, ідентифікувати очевидну інформацію й виконати типові процедури відповідно до чітких інструкцій. Поряд із цим завдання, де потрібно створювати прості моделі й використовувати прості стратегії розв'язування, аргументувати свої дії, використовувати процентні співвідношення й оперувати дробами й десятковими числами, українські підлітки виконують гірше.
- Найвищих рівнів успішності (5 або 6 рівень) з математики досягли лише 5 % українських учнів (у середньому по країнах ОЕСР – 11 %). Ці учні можуть розробляти моделі складних ситуацій і працювати з ними, показують розвинені вміння міркувати й аргументувати, використовувати символічні представлення ситуацій, концептуалізувати, узагальнювати й використовувати інформацію на основі власних досліджень у нових ситуаціях.

НАСКІЛЬКИ ВІЛЬНО УКРАЇНСЬКІ 15-РІЧНІ ПІДЛІТКИ ОРІЕНТУЮТЬСЯ В ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ ДИСЦИПЛІНАХ

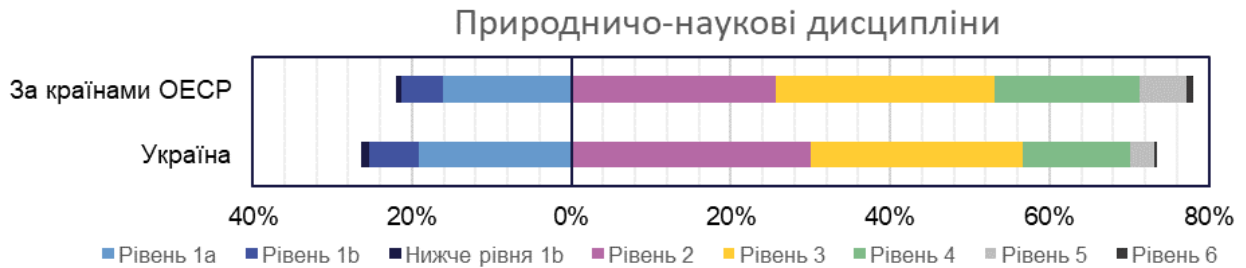

Рисунок 4. Рівні сформованості природничо-наукової грамотності учнів в Україні на тлі досягнень їхніх однолітків у країнах ОЕСР

- Близько 74 % учнів в Україні досягли рівня 2 або вищих за шкалою PISA за підсумками тестування з природничо-наукових дисциплін (у середньому по країнах ОЕСР таких учнів 78 %). Як мінімум, ці учні демонстрували здатність виконувати завдання, де потрібно скористатися помірними предметними знаннями з біології та суміжних дисциплін, фізики, хімії, географії, астрономії, щоб ідентифікувати певні відомі явища або запропонувати їм прийнятні пояснення. Стосовно менш відомих або складніших ситуацій українські учні могли запропонувати пояснення лише в разі наявності певних підказок або допомоги.
- Найкращими в галузі природничо-наукових дисциплін (тобто такими, що досягли рівнів 5 або 6 за шкалою PISA з природничо-наукових дисциплін) стали в Україні лише 3 % учнів (у середньому по країнах ОЕСР – 7 %). Такі учні здатні використовувати абстрактні наукові ідеї, пояснювати незнайомі та складні явища, якісно інтерпретувати інформацію й робити прогнози, оцінювати альтернативні плани проведення експериментів, робити висновки щодо складних незнайомих явищ.

ЩО Є ПІДҐРУНТЯМ УСПІШНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ

УСПІШНІСТЬ УЧНІВ І ЇХНЯ СТАТЬ

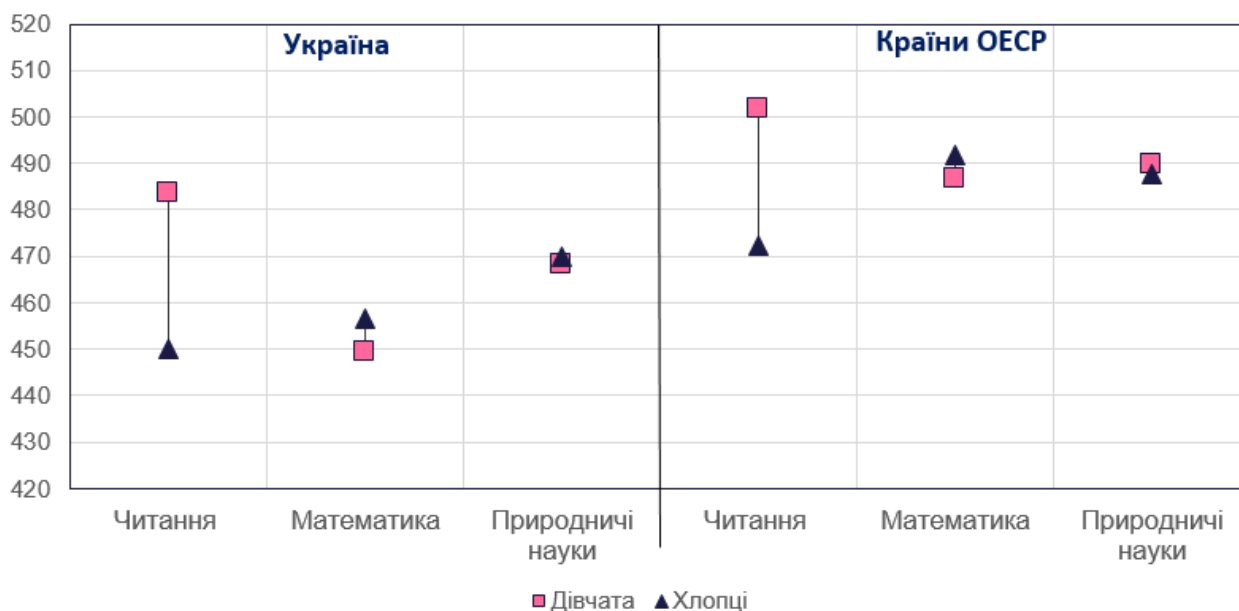
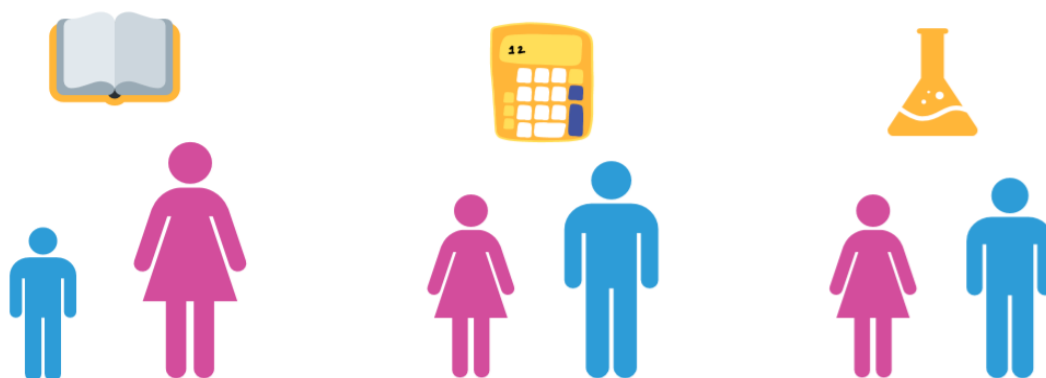

Рисунок 5. Відмінності в успішності учнів, пов'язані з гендерним фактором

В Україні 15-річні дівчата випереджають хлопців у читанні приблизно на один рік навчання (різниця становить 33 бали в шкалі PISA, які в середньому співвідносні з роком навчання). Натомість хлопці неістотно випереджають дівчат у математиці (різниця становить 7 балів у шкалі PISA). Різниці між досягненнями хлопців і дівчат у природничо-наукових дисциплінах майже не спостерігається. Схожі тенденції характеризують ситуацію й у досягненнях учнів у галузі читання, математики та природничо-наукових дисциплін у країнах ОЕСР.

УСПІШНІСТЬ УЧНІВ І ЇХНІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС

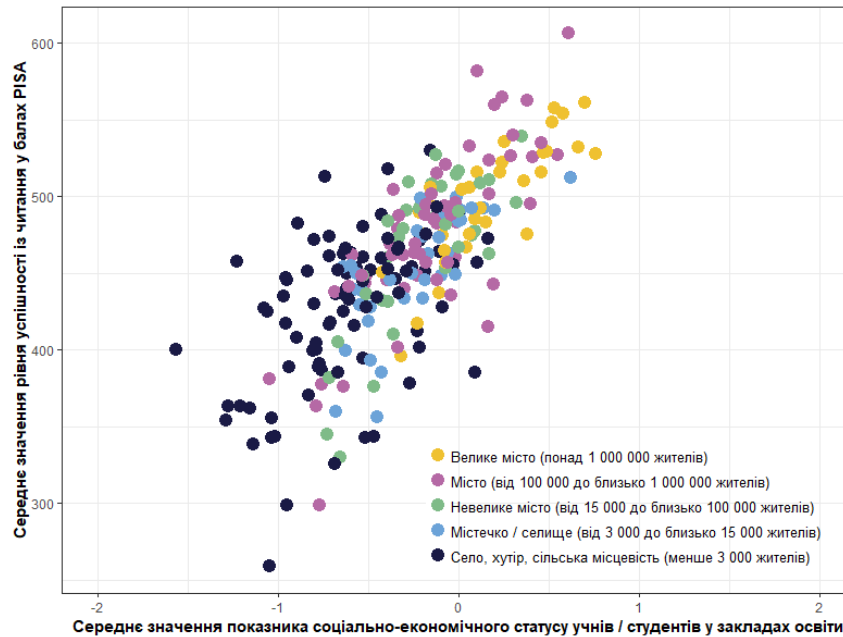

Рисунок 6. Відмінності в успішності учнів, пов'язані із соціально-економічним статусом учнів і місцем розташування закладу освіти, де учні навчаються

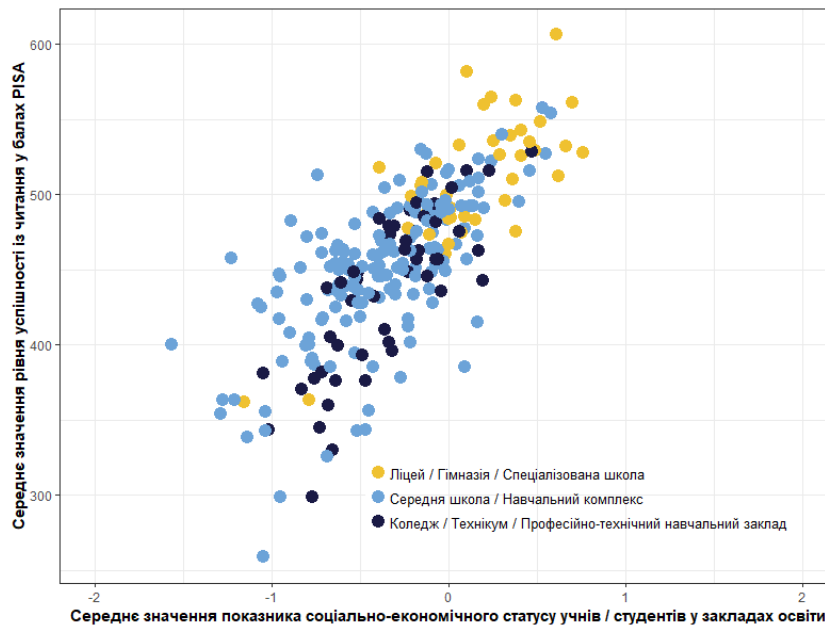

Рисунок 7. Відмінності в успішності учнів, пов'язані із соціально-економічним статусом учнів і типом закладу освіти

- Успішність учнів значною мірою залежить від їхнього соціально-економічного статусу. Учні із високим соціально-економічним статусом мають у два-три рази вищі шанси досягти високих показників у навчанні, ніж їхні однолітки з низьким соціально-економічним статусом.

- Учні із високим соціально-економічним статусом випереджають своїх однолітків із низьким соціально-економічним статусом на 90 балів, що відповідає трьом рокам навчання.
- Соціально-економічний статус учнів є одним із найголовніших факторів, за яким можна передбачити успішність учнів у багатьох країнах. 14 % варіації балів PISA із читання в Україні пояснюється соціально-економічним статусом учнів (у країнах ОЕСР – 12 %).
- Найчастіше учні із нижчим соціально-економічним статусом навчаються в Україні у звичайних ЗЗСО або в ЗПТО й проживають у невеликих містах, селищах або селах. Максимальна різниця в успішності спостерігається між учнями, заклади освіти яких розташовані у великих містах, та учнями, заклади освіти яких розташовані в селах: вона становить більше 2-х років навчання.

СТІЙКІ УЧНІ: НИЗЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС, АЛЕ ВИСОКА УСПІШНІСТЬ

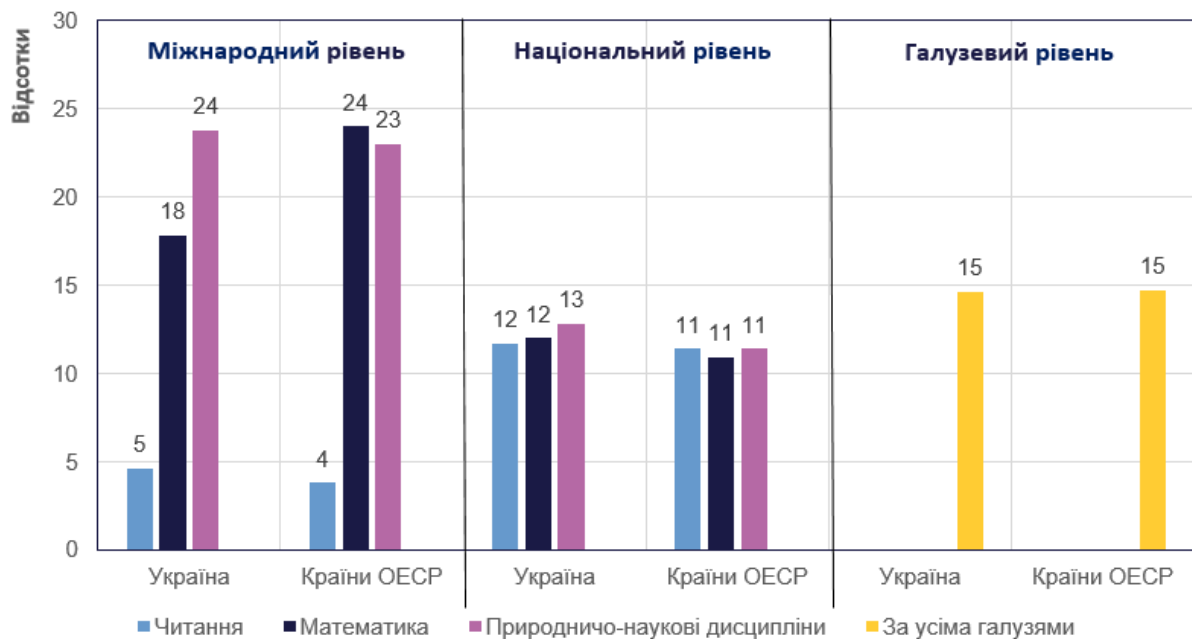
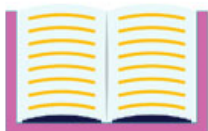

Рисунок 8. Відсотки стійких учнів на міжнародному, національному та галузевому рівнях

- В Україні на національному рівні «стійких» учнів, тобто таких, які мають найнижчі показники індексу соціально-економічного статусу, але високі результати за підсумками тестування за трьома основними предметними галузями PISA, у середньому 12 % (у середньому по країнах ОЕСР – 11 %), а на міжнародному – 5 % учнів із читання, 18 % – із математики та 24 % – із природничо-наукових дисциплін (що в середньому дещо менше, ніж по країнах ОЕСР). Основними знаннями та навичками на рівні 3 або вищих за шкалами PISA із читання, математики та природничо-наукових дисциплін володіють, як і в країнах ОЕСР, 15 % учнів України.

УСПІШНІСТЬ УЧНІВ У ЧИТАННІ Й ЛЮБОВ ДО ЧИТАННЯ

- В Україні 37,3 % учнів не читають для задоволення, що негативно позначається на їхній успішності в читанні, як засвідчує PISA. Для задоволення частіше читають дівчата, ніж хлопці. Дівчата більш вправні в читанні, ніж хлопці, і мають менше труднощів у процесі читання.
- Учні, які читають для задоволення, мають вищі результати із читання, ніж ті, хто не читає для задоволення або читає для задоволення дуже нечасто. Різниця середніх балів PISA між учнями, які часто читають для задоволення і які майже ніколи не читають, становить приблизно 75 балів, що відповідає 2,5 року навчання.
- Більшість українських учнів (91 %) любить читати для задоволення художні твори, поряд із цим вони менше читають інформаційні й офіційно-ділові тексти (80 %) та газети й журнали (50 %). Жодного разу в 4 із 10 випадків учні за останній місяць до часу проведення тестування PISA не читали тексти, які мають графіки й таблиці, електронні тексти з гіперпосиланнями.
- Читання онлайн будь-яких матеріалів, спілкування в онлайн-чатах і пошук практичної інформації в інтернеті позитивно впливають на результати оцінювання читацької грамотності учнів. Електронні матеріали дівчата й хлопці читають майже однаково, однак ті, хто читає частіше, мають вищі бали із читання за підсумками тестування PISA.

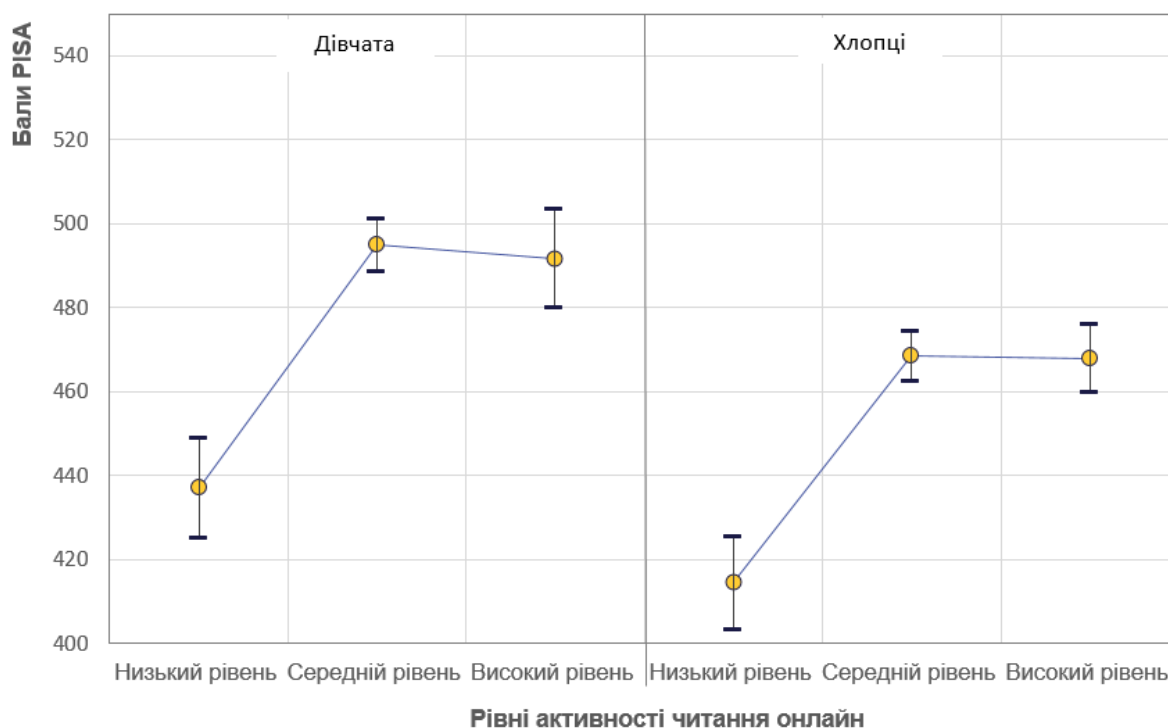

Рисунок 9. Середні бали дівчат і хлопців із читання із довірчим інтервалом за різними рівнями активності читання онлайн

ДОБРОБУТ, СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ ТА ПРАГНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ

ДОБРОБУТ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ

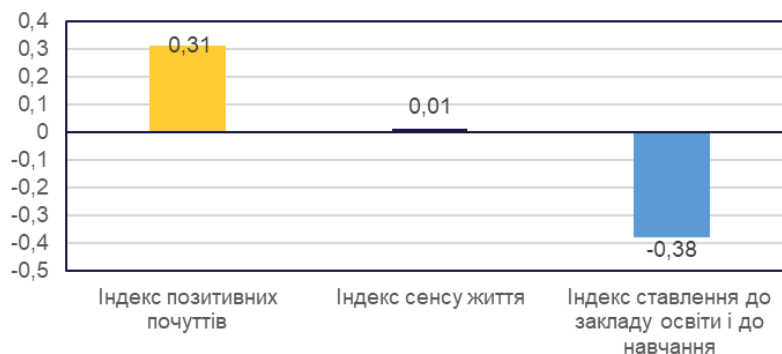

Рисунок 10. Значення індексів добробуту українських учнів (середні значення індексів для країн ОЕСР дорівнює чи близький до 0,00)

- Українські учні загалом відчувають себе більш задоволеними життям (82 % учнів задоволені чи повністю задоволені), ніж їхні однолітки в країнах ОЕСР (67 %). 15-річні українці, які навчаються в сільських закладах освіти, відчувають себе більш задоволеними життям, ніж їхні однолітки, які навчаються в містах і великих містах, водночас учні з низьким соціально-економічним статусом дивляться на життя менш позитивно, ніж учні, які мають високий соціально-економічний статус.
- Українські учні частіше, ніж учні країн ОЕСР, відчувають себе позитивно, але водночас вони не завжди позитивно ставляться до закладу освіти й навчання в ньому, чим певною мірою відрізняються від учнів країн ОЕСР.

ПРАГНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ

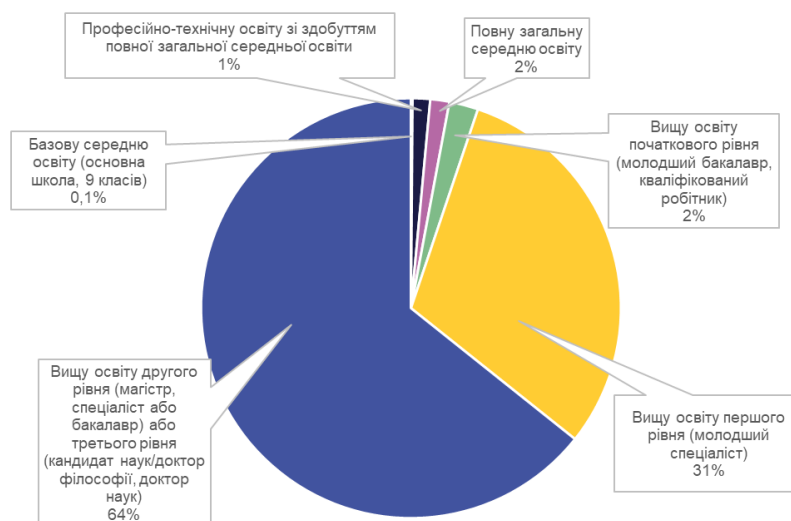

Рисунок 12. Прагнення українських учнів щодо продовження навчання

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ

На успішності українських учнів суттєво позначається неефективне використання ними навчального часу (ідеться про погану дисципліну на заняттях, невідвідування занять, запізнення тощо). Не підвищують успішність учнів також прояви булінгу, що мають подеколи місце в закладах освіти, та низький рівень відчуття учнями своєї приналежності до закладу освіти.

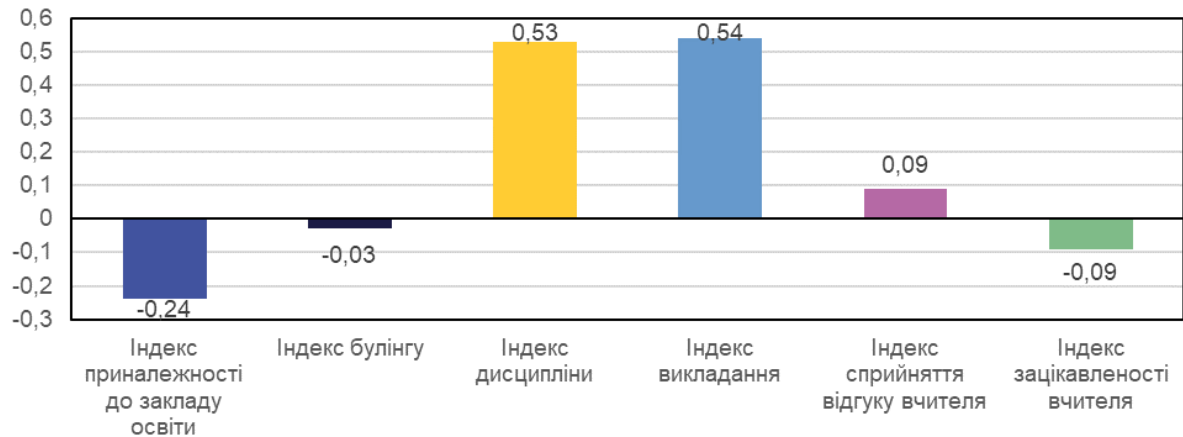

Рисунок 13. Значення індексів, які відображають освітнє середовище українських 15-річних підлітків (середні значення індексів для країн ОЕСР дорівнюють 0,00)

ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА БУЛІНГ

- Показник відчуття українськими учнями приналежності до свого закладу освіти нижчий, ніж у середньому по країнах ОЕСР. 78 % українських учнів не погодилися або повністю не погодилися з тим, що вони відчувають себе самотніми в закладі освіти (85 % у середньому по країнах ОЕСР).
- Булінг у середовищі українських 15-річних підлітків поширений не більше, ніж серед їхніх однолітків із країн ОЕСР. В Україні 22 % учнів стикалися принаймні кілька разів на місяць із проявами булінгу, порівняно з 23 % в середньому по країнах ОЕСР. Водночас 83 % учнів в Україні (і 88 % учнів у середньому по країнах ОЕСР) погодилися або твердо погодилися, що необхідно допомагати тим учням, які не можуть захистити себе.
- Хлопці та учні з низьким соціально-економічним статусом частіше, ніж інші категорії учнів, стикаються з булінгом і меншою мірою відчувають свою приналежність до закладу освіти.

НИЗЬКА ДИСЦИПЛІНА, ЗАПІЗНЕННЯ ТА ВІДСУТНІСТЬ НА ЗАНЯТТЯХ

- Близько 13 % учнів в Україні (середній показник ОЕСР – 26 %) повідомили, що на всіх чи більшості занять із мови та літератури їхньому викладачеві доводиться довго чекати, поки учні затихнуть. Ті українські учні, які повідомили, що на кожному чи більшості занять викладачеві потрібно довго чекати, поки учні затихнуть, набрали на 27 балів менше із читання, ніж ті їхні однолітки, які повідомили, що подібних явищ вони або ніколи не спостерігають на своїх заняттях, або спостерігають лише на деяких уроках(цей показник отриманий після врахування соціально-економічного статусу учнів).
- Учні в Україні набагато частіше (у середньому на 20 відсоткових пунктів) відсутні на заняттях цілий день, прогулюють окремі з них або запізнюються на них, ніж їхні однолітки в середньому по країнах ОЕСР: у країнах ОЕСР 21 % учнів пропустив цілий навчальний день, а 48 % учнів запізнювалися на навчання в період упродовж двох тижнів до дня проведення тестування PISA, а в Україні ці показники становлять 38 % та 62 % відповідно.
- Неналежна дисципліна, відсутність на заняттях суттєво впливають на успішність учнів, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу. Існує певна залежність між кількістю навчальних годин (уроків) на тиждень і результатами успішності: кожна додаткова година занять збільшує середній бал учнів приблизно на 10 балів. Навіть урахувавши чинник соціально-економічного статусу, доводиться констатувати, що марнування часу суттєво позначається на результативності учнів у навчанні.

СТРУКТУРОВАНІ ЗАНЯТТЯ Й УСПІШНІСТЬ УЧНІВ

- За підсумками анкетування, 80 % українських учнів повідомили, що найчастіше заняття з української мови і літератури та зарубіжної літератури чітко структуровані, учителі послідовно керують процесом і мають чіткі плани щодо організації роботи в класі.
- Учні, які навчаються в ліцеях, гімназіях і спеціалізованих школах у великих містах, зазначили, що їхні вчителі менш схильні до жорсткої регламентації роботи під час проведення занять.
- Учні із середнім і низьким соціально-економічним статусом мають істотно вищі результати, коли їхні вчителі на більшості чи на кожному занятті застосовують структуровані практики викладання. Різниця ж у балах із читання для учнів із високим соціально-економічним статусом не є істотною. Урахування соціально-економічного статусу учнів засвідчує, що використання вчителями структурованого викладання сприяє підвищенню успішності учнів із читання в середньому на 16 балів.

УЧИТЕЛЬСЬКА ТА БАТЬКІВСЬКА ПІДТРИМКА УЧНІВ

- Учні в анкетах повідомили, що більшість учителів підтримує їх у навчанні, тобто допомагає їм побачити їхні слабкі сторони, надолужити те, що з різних причин було недопрацьоване. Водночас досить велика частка учнів повідомила (25 %), що вчителі ніколи або майже ніколи не говорять їм про їхні сильні сторони в навчанні, а небайдужість до учнів на більшості чи на кожному занятті проявляють лише 43 % вчителів (у середньому по країнах ОЕСР – 71 %).
- У середньому по Україні майже 90 % 15-річних учнів повідомили, що їхні батьки підтримують їх емоційно. Учні, яких батьки не підтримують у навчанні, навіть після врахування додаткових чинників, які суттєво впливають на успішність, у всіх предметних галузях PISA мають у середньому на 10 балів менше за своїх однолітків, батьки яких цікавляться навчанням власних дітей.
- Батьки українських 15-річних підлітків частіше, ніж батьки їхніх однолітків у країнах ОЕСР, беруть участь на волонтерських засадах у роботах, де потрібна фізична сила (в Україні приблизно 32 %, по країнах ОЕСР – 12,3 %), у роботі органів управління закладом освіти (в Україні – 24 %, по країнах ОЕСР – 17 %).
- В Україні з ініціативи вчителя обговорюють успіхи своїх дітей приблизно стільки ж батьків, скільки й у країнах ОЕСР (в Україні – 55 %, по країнах ОЕСР – 57 %), натомість з ініціативи батьків успішність дітей обговорюється з викладачем в Україні частіше, ніж у середньому по країнах ОЕСР (в Україні – 57 %, по країнах ОЕСР – 41 %). Разом із тим участь батьків у справах закладу освіти безпосередньо не підвищує результатів учнів.

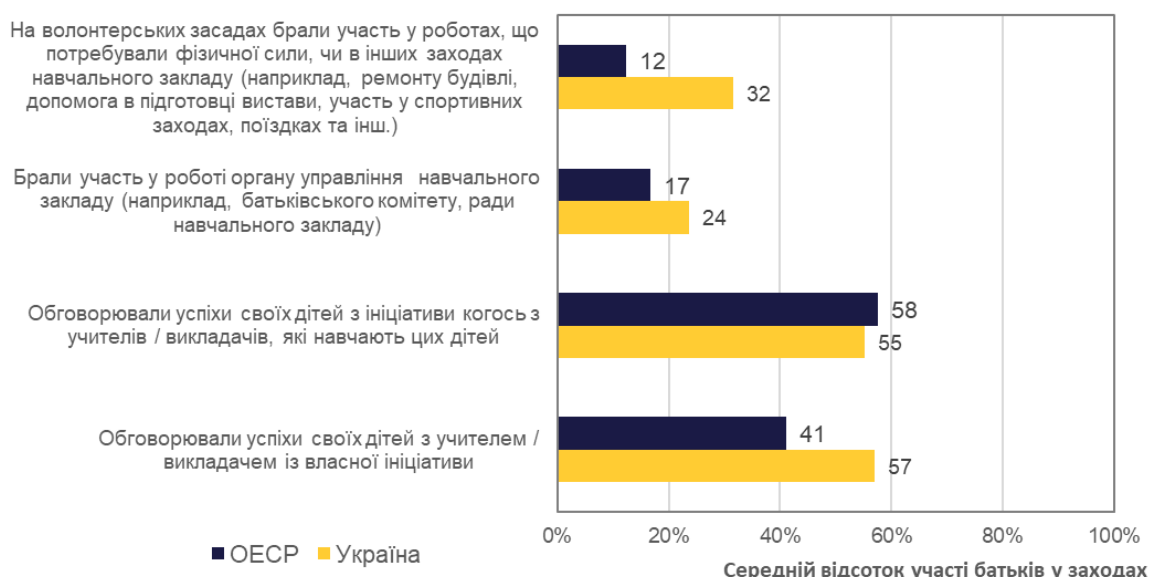

Рисунок 14. Залученість батьків до діяльності закладу освіти й процесу навчання своїх дітей (за повідомленнями керівників закладів освіти)

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

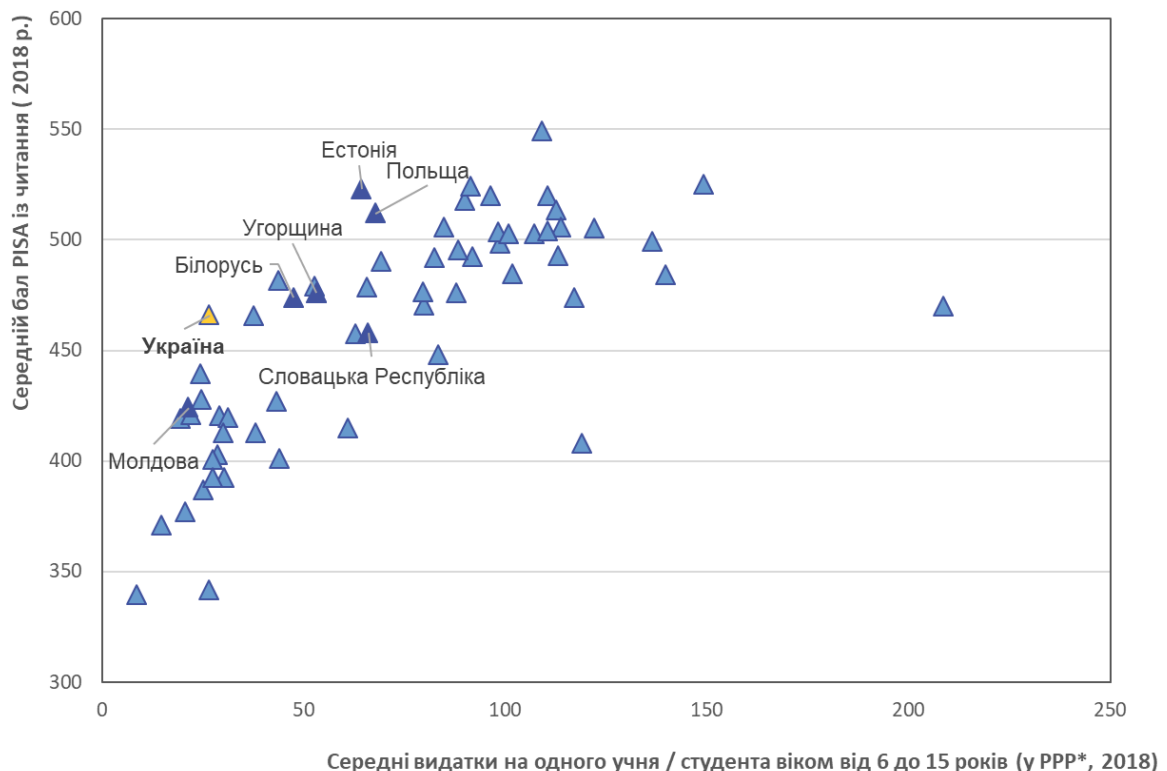

Рисунок 15. Видатки на одного учня віком від 6 до 15 років та успішність учнів у читанні⁵

- У 2015 р. видатки на державну освіту в Україні становили понад 13 % від загальних державних видатків, це дорівнює 5,4 % ВВП, що майже відповідає міжнародним вимогам. Однак сукупні видатки на навчання одного учня від 6 до 15 років (загальні витрати на освіту особи з 1-го по 10-й клас) в Україні становили 26 647 доларів США, хоча в більшості розвинених країн вони становлять більше 50 000 доларів США.
- Найважливішим ресурсом, за результатами PISA, є вчителі. Дослідження показує, що вищий рівень кваліфікації вчителя позитивно впливає на успішність учнів. В Україні середньостатистичний 15-річний учень навчається в закладі освіти, де на кожного вчителя в середньому припадає 12 учнів, що відповідає середньому значенню по країнах ОЕСР. Цей показник, утім, значно різниться залежно від специфіки закладу освіти.

⁵ Кожний трикутник репрезентує країну, що брала участь у PISA-2018. * PPP (PurchasingPowerParity) — показник паритету купівельної спроможності, який дає змогу порівнювати видатки різних країн у єдиній шкалі вимірювання.

- В Україні 70 % керівників закладів освіти вважають, що в їхніх закладах недостатня кількість цифрової техніки та програмного забезпечення для навчання, і разом із тим 80 % зазначають, що їхні вчителі мають необхідні навички для роботи із цифровою технікою. Заклади освіти у великих містах мають краще матеріально-технічне забезпечення, вищий показник наявності навчальних матеріалів і цифрової техніки та ІКТ, ніж заклади освіти, які розташовані в сільській місцевості та в маленьких містах.
- На думку керівників 75 % українських закладів освіти, найбільше заважає освітньому процесу в їхніх закладах брак або неналежна якість засобів навчального призначення (підручників, комп'ютерного обладнання, матеріалів для бібліотеки чи лабораторій).
- Прямої залежності між рівнем успішності учнів і ресурсним забезпеченням закладів освіти (фінансовим, матеріальним, технічним, кадровим) в Україні не спостерігається. Проте все ж порівняно із середніми показниками по країнах ОЕСР українські заклади освіти гірше забезпечені ресурсами, а українські вчителі мають найнижчий рівень початкової заробітної плати.

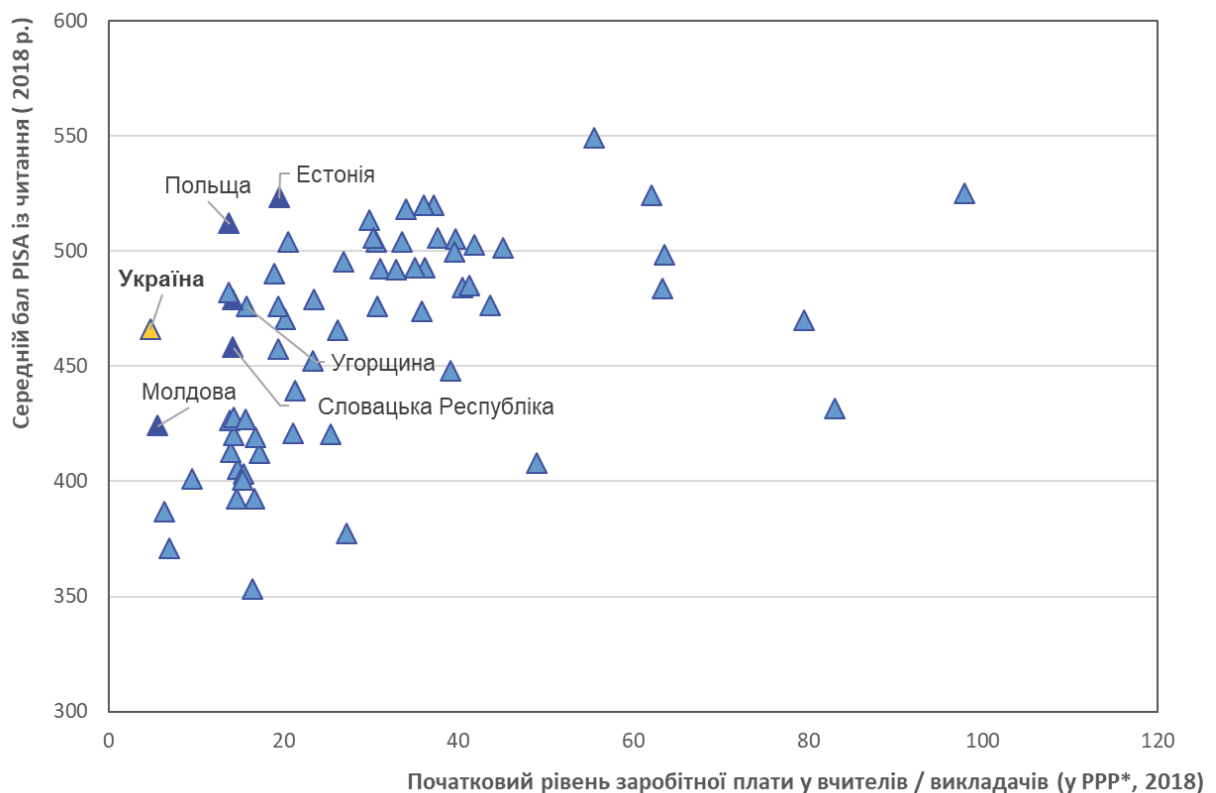

Рисунок 16. Початковий рівень заробітної плати вчителів та успішність учнів у читанні (у різних країнах)

УЗАГАЛЬНЕННЯ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ

- Отримані за підсумками PISA-2018 результати показали, що на сьогодні у вітчизняній освіті спостерігаються певні проблеми, які виявляються передусім у тому, що рівень грамотності із читання, математики та природничо-наукових дисциплін у значної частки українських 15-річних учнів не достатній, а між навчальними досягненнями учнів різних категорій (які мають різні соціально-економічні передумови для навчання; які навчаються в різних типах закладів освіти; які навчаються в закладах освіти, розташованих у різних типах місцевості) спостерігається суттєвий розрив.

- Основні стратегічні рішення на основі отриманих Україною результатів у PISA-2018 повинні бути спрямовані на підвищення рівня читацької, математичної та природничо-наукової грамотності учнів. Сприяти досягненню цієї мети може лише встановлення чітких глобальних цілей розвитку освітньої системи, перегляд і вдосконалення освітніх програм, відстеження результатів навчання учнів, підвищення статусу педагогічних працівників та інвестування в їхню підготовку, надання допомоги учням і тим закладам освіти, які мають низькі результати. Прийняттю тих чи інших рішень повинні передувати дослідження причин проблем, які на сьогодні мають місце, та потенційної ефективності вжиття тих чи тих заходів на національному рівні, спрямованих на подолання відповідних проблем.

- Результати PISA не просто показали проблеми, які є на сьогодні в освітній системі України, але й підтвердили правильність реформ, які зараз відбуваються в галузі вітчизняної загальної середньої освіти. Більшість політичних рішень, які пропонуються за результатами PISA і які в різних країнах на певних етапах показали свою ефективність, нині вже реалізуються в Україні у вигляді низки реформ, однак це лише початок. Ці реформи варто продовжувати, спираючись на об'єктивні дані.

PISA-2018: основні результати та висновки. Що знають і вміють українські 15-річні учні / М. Мазорчук, Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горих ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2020. 17 с.

За більш детальною інформацією звертайтеся до команди PISA Українського центру оцінювання якості освіти: pisa.ukraine@testportal.gov.ua

Із повним варіантом Національного звіту за результатами PISA-2018 можна ознайомитися тут: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

Із даними дослідження можна попрацювати тут: <https://www.oecd.org/pisa/data/>